บทที่ 3

แนะนำองค์การ

ความเป็นมา

ก่อนที่จะมาเป็นส่วนราชการสำนักการแพทย์ในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร พุทธศักราช 2528 นั้น หน่วยงานนี้ได้รับการจัดตั้งให้มีชื่อว่า "กรุงเทพมหานคร" มาแล้วตั้งแต่ได้มีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 แบ่งส่วนราชการกรุงเทพมหานคร ออกเป็น

1. สำนักงานเลขานุการ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2. สำนักงานเลขานุการ สภากรุงเทพมหานคร
3. สำนักงานเลขานุการ ปลัดกรุงเทพมหานคร
4. สำนัก หรือส่วนราชการ ที่เรียกชื่ออย่างอื่นซึ่งเทียบเท่าสำนัก
5. สำนักงานเขต

ก่อนปี พ.ศ. 2518 นั้นยังไม่มีสำนักการแพทย์ ทั้งนี้เพราะกรุงเทพมหานครยังใช้ชื่อเดิม คือ เทศบาลนครกรุงเทพ แบ่งส่วนราชการออกเป็นฝ่ายต่างๆ เช่น ฝ่ายสาธารณสุข ฝ่ายการโยธา ฯลฯ สำหรับฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์นั้นมี 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายโรงพยาบาลกลาง และฝ่ายวชิรพยาบาล ซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2510

หน่วยงานทางการแพทย์ที่เก่าแก่ที่สุดของกรุงเทพมหานคร คือ โรงพยาบาลกลาง ตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2411 โดยมีชื่ออื่น และได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงพยาบาลกลาง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2442 ขึ้นอยู่กับกองการแพทย์สุขาภิบาล กรมนครบาล กระทรวงมหาดไทย และโอนมาสังกัดกองแพทย์สุขาภิบาล กรมสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย เมื่อปี พ.ศ. 2468

โรงพยาบาลที่เก่าแก่เป็นอันดับสอง คือ โรงพยาบาลโรคติดต่อ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯให้สร้างขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2447 ขึ้นกับกรมสุขาภิบาล กระทรวงนครบาล ต่อมาได้ย้ายไปสังกัด กรมสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย เมื่อพ.ศ. 2451 และค้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามความเหมาะสมทางการบริหารอีกครั้ง จนมี

ฐานะเป็นกองหนึ่งในสังกัดโรงพยาบาลกลาง เรียกว่า โรงพยาบลพักฟื้น หรือกองสถานพยาบาลพักฟื้น ต่อมาในต้นปี พ.ศ. 2515 ได้เปลี่ยนเป็นโรงพยาบาลทั่วไป ชื่อโรงพยาบาลเทศบาลนครบาล และในเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2515 เปลี่ยนชื่อเป็นโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร ท้ายสุดได้รับพระบรมราชานุญาตให้เปลี่ยนชื่อเป็น "โรงพยาบาลตากสิน" เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2516

และเมื่อกรุงเทพมหานครจัดระเบียบบริหารราชการใหม่ กำหนดให้มี สำนักการแพทย์ขึ้นจึงแยกจากโรงพยาบาลกลางเป็นโรงพยาบาลในสังกัดสำนักการแพทย์ ตั้งแต่วันที่ 3 เมษายน 2517

วชิรพยาบาลนั้นตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2455 ในสังกัดกระทรวงนครบาล เช่นเดียวกับโรงพยาบาลกลาง และเปลี่ยนมาสังกัดกรมสาธารณสุข กระทรวงมหาดไทย เมื่อพ.ศ. 2469

โรงพยาบาลกลาง และวชิรพยาบาลได้โอนมาสังกัดเทศบาลนครกรุงเทพ เมื่อ พ.ศ. 2479 และ 2480 ตามลำดับ

พ.ศ. 2485 รัฐบาลได้จัดตั้งกระทรวงสาธารณสุขขึ้น โดยมีวชิรพยาบาลเป็นกองหนึ่งในสังคมกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ส่วนโรงพยาบาลกลางอยู่ในการบังคับบัญชาของกรมการแพทย์เฉพาะในด้านวิชาการ

พ.ศ. 2498 วชิรพยาบาลโอนกลับมาเป็นกองในเทศบาลนครกรุงเทพ แต่ข้าราชการบางส่วนยังสังกัดกรมการแพทย์

พ.ศ. 2505 ทั้งโรงพยาบาลกลางและวชิรพยาบาล ได้รับโอนทั้งในด้านการปกครองและวิชาการ มาสังกัดเทศบาลนครกรุงเทพโดยสิ้นเชิง

พ.ศ. 2510 โรงพยาบาลกลางและวชิรพยาบาลยกฐานะเป็นฝ่ายโรงพยาบาลกลาง และฝ่ายวชิรพยาบาล แต่ละฝ่ายแบ่งส่วนราชการออกเป็น 5 กอง

พ.ศ. 2511-2515 คณะผู้บริหารเทศบาลนครกรุงเทพ ได้จัสรรงบประมาณเพื่อสร้างโรงพยาบาลขึ้นในเขตยานนาวา เพื่อรับผู้ป่วยสูติกรรมเนื่องจากในเขตนี้มีอัตราการเกิดของประชากรสูงกว่าส่วนอื่นของกรุงเทพมหานคร จึงได้ชื่อว่า "โรงพยาบาลคลอดบุตรบางคอแหลม" ต่อมาเปลี่ยนนโยบายให้ทำการรักษาผู้ป่วยทุกสาขาโรค จึงเปลี่ยนชื่อเป็น " โรงพยาบาลบางคอแหลม " เมื่อ พ.ศ. 2514 และได้รับพระราชทานนามใหม่อันเป็นสิริมงคลว่า " โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ " ในพ.ศ. 2519

เนื่องจากในเขตหนองแขมและบริเวณใกล้เคียงไม่มีโรงพยาบาลของรัฐบาลประชาชนต้องเดินทางไกลเพื่อเข้าไปตรวจรักษายังโรงพยาบลในตัวเมือง จึงได้มีการก่อตั้งโรงพยาบาลหลวงทวีศักดิ์ฯ ขึ้นในปี พ.ศ. 2532 ด้วยความกรุณาของหลวงพ่อทวีศักดิ์ ชุตินธโร ณ วัดศรีนวล เขตหนองแขม นอกจากนี้สำนักการแพทย์ยังได้รับโอนโรงพยาบาลในสังกัดสำนักอนามัย 2 แห่ง คือ โรงพยาบาลหนองจอก และโรงพยาบาลลาดกระบังกรุงเทพมหานคร มาสังกัดสำนักการแพทย์ เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2538 รวมเป็นโรงพยาบาลในสังกัดสำนักการแพทย์ ทั้งสิ้น 7 แห่ง

สำหรับหน่วยงานด้านการศึกษาพยาบาลได้รับการจัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2497 คือ โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยวชิรพยาบาล และใน พ.ศ. 2513 ได้เปิดดำเนินการอีกแห่งหนึ่งที่โรงพยาบาลกลาง ให้ชื่อว่า โรงเรียนพยาบาลโรงพยาบาลกลาง เทศบาลนครกรุงเทพ ต่อมาในปี พ.ศ. 2519 ได้รวมกิจการเป็นวิทยาลัยเดียวกัน ขึ้นต่อ สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร และได้รับพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานนามว่า "วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์"

นอกจากหน่วยงานด้านการศึกษาพยาบาลแล้ว กรุงเทพมหานครยังได้ให้ความสำคัญต่อการผลิตแพทย์ เพื่อให้เพียงพอต่อการดูแลรักษาผู้ป่วย ยังได้ก่อตั้งวิทยาลัยแพทย์ศาสตร์กรุงเทพมหานคร ขึ้นในปี พ.ศ. 2536 โดยเป็นสถาบันสมทบกับหมาวิทยาลัยมหิดล

วัตถุประสงค์

กำหนดให้มีบริการตรวจรักษาและพยาบาลการส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค การจัดการศึกษาและฝึกอบรมทางด้านการแพทย์และการพยาบาล ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาทางวิชาการแพทย์และพยาบาล กำหนดและประสานแปนการปฏิบัติงานของสำนักให้เป็นไปตาม

นโยบายและแผนแม่บทของกรุงเทพมหานคร ร่วมมือและประสานงานกับองค์กรต่างๆ ทั้งในภาครัฐ และเอกชน ในการจัดการศึกษาแพทย์และพยาบาล การตรวจรักษา การส่งเสริมสุขภาพและป้องกันโรค เผยแพร่ความรู้และถ่ายทอดเทโนโลยี่เกี่ยวกับการตรวจรักษาให้แก่ส่วนราชการและประชาชนทั่วไป ศึกษาและพัฒนารูปแบบและวิธีการจัดระบบบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขเพื่อกำหนดมาตรฐานทางด้านการตรวจรักษา และการส่งเสริมสุขภาพแก่ประชาชน

อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักการแพทย์

สำนักการแพทย์ มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของโรงพยาบาลในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในการบริการด้านสาธารณสุข อันประกอบด้วยการรักษาพยาบาล การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสมรรถภาพแก่ประชาชนทั้งในและนอกเขตกรุงเทพมหานคร จัดการศึกษา ฝึกอบรม และพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ และทางการพยาบาล ร่วมในการจัดการศึกษาของคณะแพทย์ศาสตร์ วชิรพยาบาล ส่งเสริมสนับสนุนด้านการวิจัยทางการแพทย์ และทางการพยาบาล ตลอดจนการผลิตบุคลากรการพยาบาล เพื่อเข้าปฏิบัติงานในโรงพยาบาลและหน่วยงานด้านสาธารณสุขของกรุงเทพมหานคร

ผลงานของสำนักการแพทย์ในรอบปี (พ.ศ. 2534 - 2539)

ผลงานทางด้านการพัฒนาทางกายภาพ

1. โครงการก่อสร้าง 6 ชั้น ของโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์
2. โครงการติดตั้งคอมพิวเตอร์ของสำนักการแพทย์
3. โครงการก่อสร้างโรพยาบาลสิรินธร
4. โครงการก่อสร้างอาคาร 7 ชั้น โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ฯ
5. โครงการก่อสร้างโรงซักฟอก 6 ชั้น วชิรพยาบาล
6. โครงการก่อสร้างตึก 17 ชั้น โรงพยาบาลตากสิน
7. โครงการจัดซื้อที่ดินเพื่อขยายโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์
8. โครงการก่อสร้างตึกพักพยาบาลวชิรพยาบาล
9. โครงการติดเติมอาคารจอดรถโรงพยาบาลกลาง
10. โครงการจัดตั้งวิทยาลัยแพทย์ศาสตร์กรุงเทพมหานคร

ผลงานทางด้านการบริการ

1. โครงการพัฒนาบริการอุบัติเหตุ
2. โครงการควบคุมโรคไม่ติดต่อกรุงเทพมหานคร
3. โครงการป้องกันและควบคุมการติดเชื้อโรคเอสด์ในกรุงเทพมหานคร
4. โครงการพัฒนาการให้บริการด้วยเทคโนโลยีระดับสูง
5. โครงการพัฒนาระบบส่งต่อ
6. โครงการศูนย์เวชศาสตร์การกีฬากรุงเทพมหานคร
7. โครงการพัฒนาบริการผู้สูงอายุ
8. โครงการพัฒนาการสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อยด้านการรักษาพยาบาล
9. โครงการประกันสังคม
10. โครงการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ของสำนักการแพทย์
11. โครงการแพทย์กรุงเทพมหานคร
12. โครงการสันทนาการสำนักการแพทย์
13. โครงการผลิตบุคลากรทางการพยาบาล

ผลงานด้านวิชาการ

1. การพัฒนาบุคลากร
2. การส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย และเผยแพร่วิชาการ
3. ร่วมมือประสานงานในโครงการคณะแพทย์ศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยศรีนครินวิโรฒ
4. การสนับสนุนด้านการศึกษาและดูงาน

อัตรากำลังของสำนักการแพทย์

ปัจจุบันสำนักการแพทย์มีอัตราบุคลากรข้าราชการและลูกจ้างจำนวน 6,489 คน

ตารางที่ 8.1 แสดงอัตรากำลังบุคลากรข้าราชการและลูกจ้าง

หน่วยงาน	ข้าราชการ	ลูกจ้างประจำ	ลูกจ้างชั่คราว
วชิรพยาบาล	1,628	687	200
โรงพยาบาลกลาง	840	329	61
โรงพยาบาลตากสิน	728	239	110
โรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์	643	205	103
โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ ฯ	82	6	45
โรงพยาบาลหนองจอก	64	33	17
โรงพยาบาลลาดกระบัง กทม.	62	25	20
สำนักงานเลขานุการ	60	8	5
กองวิชาการ	23	-	2
วิทยาลัยพยาบาลเกื้อการุณย์	139	98	11
วิทยาลัยแพทย์ศาสตร์ ฯ	13	-	3
รวม	4,282	1,630	577

ที่มา : กองวิชาการ สำนักการแพทย์ พ.ศ. 2540

นโยบายการบริหารของสำนักการแพทย์

การพัฒนาศักยภาพการให้บริการทางการแพทย์แก่ประชาชนทุกระดับ โดยเน้นการให้บริการรักษาพยาบาลที่มีประสิทธิภาพและทั่วถึง พร้อมทั้งส่งเสริมงานด้านการป้องกันโรค และส่งเสริมสุขภาพเพื่อเป็นการลดการจำนวนการเจ็บป่วยของประชาชน โดยจำแนกออกเป็น

1. พัฒนาการให้บริการทางการแพทย์

1.1 จัดให้มีระบบการให้บริการที่มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมงานด้านการป้องกันโรคการรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพ และการฟื้นฟูสุขภาพ

1.2 จัดหาครุภัณฑ์ทางการแพทย์ที่มันสมัยและมีจำนวนเพียงพอในการพัฒนาขีดความสามารถในการวินิจฉัยโรค การรักษา และฟื้นฟูสุขภาพของผู้ป่วย

1.3 พัฒนาการดำเนินงานป้องกัน และรักษาโรคที่เป็นปัญหาต่อประชาชนและสังคม ได้แก่

- โรคติดต่อที่สำคัญที่เป็นปัญหาด้านสาธารณสุข
- โรคไม่ติดต่อ เช่น โรคหัวใจ อุบัติเหตุ และมะเร็ง
- โรคเอสด์

1.4 พัฒนาการบริการแก่ผู้สูงอายุด้วยการบริการที่รวดเร็วโดยไม่คิดมูลค่า โดยจัดให้มีคลินิคผู้สูงอายุและจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ

1.5 ขยายเวลาการให้บริการ โดยจัดให้มีคลินิคนอกเวลาราชการ ตั้งแต่เวลา 16.00 - 20.00 น. และวันหยุดราชการตั้งแต่เวลา 8.00 - 12.00 น.

1.6 พัฒนาระบบส่งต่อ ด้านการให้บริการระหว่างหน่วยงานสังกัดสำนักอนามัยกับสำนักการแพทย์ เพื่อสนับสนุนให้การรักษาพยาบาลเป็นระบบ การส่งต่อผู้ป่วยระบบประกันสังคมระหว่างโรงพบาบาลในสังกัดและโรงพยาบาลต่างสังกัดที่เป็นเครือข่าย

2. พัฒนาบุคลากร

2.1 ผลิตและจัดหาบุคลากรเพื่อทดแทนอัตรากำลังที่ขาดแคลน

2.2 พัฒนาด้านวิชาการแก่บุคลากรทุกสาขา โดยสนับสนุนการศึกษาอบรมดูแงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.3 ส่งเสริมให้มีการศึกษาวิจัยด้านกาแรพทย์และการสาธารณสุข

2.4 จัดให้มีการประชุม สัมมนา สาขาต่างๆ เพื่อการัพฒนาองค์กรและพัฒนามาตรฐานคุณภาพตลอดจนจริยธรรมวิชาชีพ

3. พัฒนาทางด้านกายภาพ

ด้วยการขยายและปรับปรุงโรงพยาบาลเพื่อบริการประชาชนโดย

3.1 ก่อสร้าง ปรับปรุง และต่อเติมอาคารของโรงพยาบาลในสังกัดการแพทย์ 7 แห่ง ให้มีจำนวนเตียงรับผู้ป่วยได้ดังนี้

3.2 วชิรพยาบาล 1,200 เตียง

3.3 โรงพยาบาลกลาง โรงพยาบาลตากสิน และโรงพยาบาลเจริญกรุงประชารักษ์ แห่งละ 600 เตียง

3.4 โรงพยาบาลหลวงพ่อทวีศักดิ์ฯ 200 เตียง

3.5 ขยายโรงพยาบาลหนองจอก และโรงพยาบาลลาดกระบังกรุงเทพมหานครให้เป็นโรงพยาบาลขนาด 200 เตียง และ 500 เตียง

4. พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสาธารณสุข

โดยการจัดตั้งระบบงานคอมพิวเตอร์ในโรงพยาบาลสังกัดสำนักการแพทย์ทุกแห่ง เพื่อรวบรวมสถิติข้อมูลข่าวสารทางการแพทย์ และสาธารณสุข ซึ่งสามารถนำมาใช้ในด้านการรักษาพยาบาล การวิจัย ประเมินผลการและการประสานเครือข่าย

5. ดำเนินการตามโครงการของรัฐบาล

5.1 การให้บริการตามพระราชบัญญัติประกันสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ ขยายเครือข่ายระดับโรงพยาบาลและระดับคลินิก เพื่อครอบคลุมพื้นการให้บริการ

5.2 การประกันสังคม เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนทุกคนมีหลักประกันเมื่อเจ็บป่วย

6. สนับสนุนโครงการ Healthy City ของกรุงเทพมหานคร

7. ประสานการดำเนินงานกับหน่วยงานนอกสังกัดกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3.2 แสดงอัตรากำลังบุคลากรทางการแพทย์

หน่วยงาน	แพทย์		ทันตแพทย์		เภสัชกร		พยาบาลวิชาชีพ		พยาบาลเทคนิค		นักวิทยาศาสตร์การแพทย์	
	เต็ม	ว่าง	เต็ม	ว่าง	เต็ม	ว่าง	เต็ม	ว่าง	เต็ม	ว่าง	เต็ม	ว่าง
วชิรพยาบาล	204	50	13	-	15	1	916	25	19	-	41	9
โรงพยาบาลกลาง	94	12	7	-	9	3	413	17	1	1	20	7
โรงพยาบาลตากสิน	77	18	7	-	11	2	356	15	14	1	17	1
โรงพยาบาลเจริญกรุง ฯ	75	10	8	1	8	-	320	21	13	-	14	1
โรงพยาบาลหลวงพ่อ ฯ	7	4	1	1	-	-	24	-	-	-	1	-
โรงพยาบาลหนองจอก	4	1	1	1	1	1	12	-	2	2	1	1
โรงพยาบาลลาดกระบังฯ	4	1	1	1	1	1	17	3	5	-	1	1
รวม	465	96	38	4	45	8	2,058	81	54	4	95	20

ที่มา : กองวิชาการ สำนักการแพทย์ พ.ศ. 2540

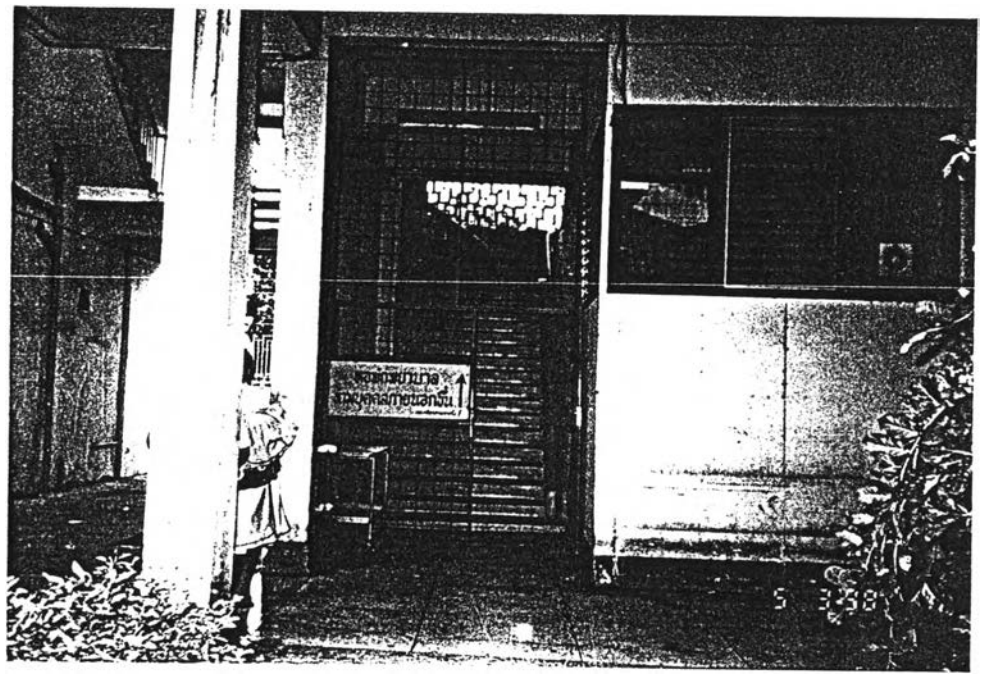

ภาพที่ 3.1 แสดงทางขึ้นหอพักพยาบาล

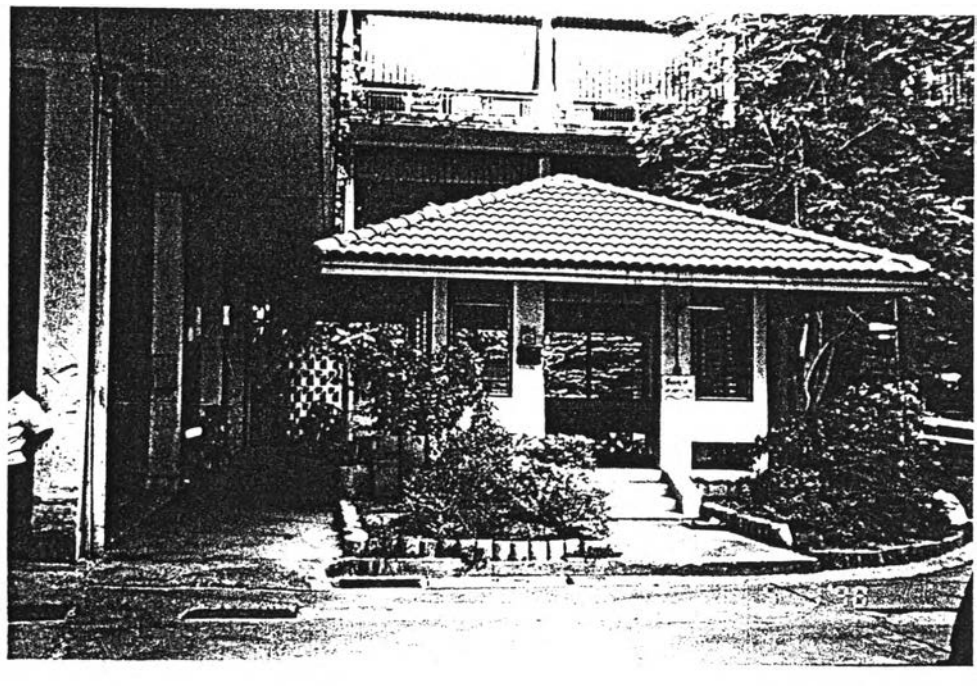

ภาพที่ 3.2 แสดงที่พักคอยของผู้ที่มาพบ

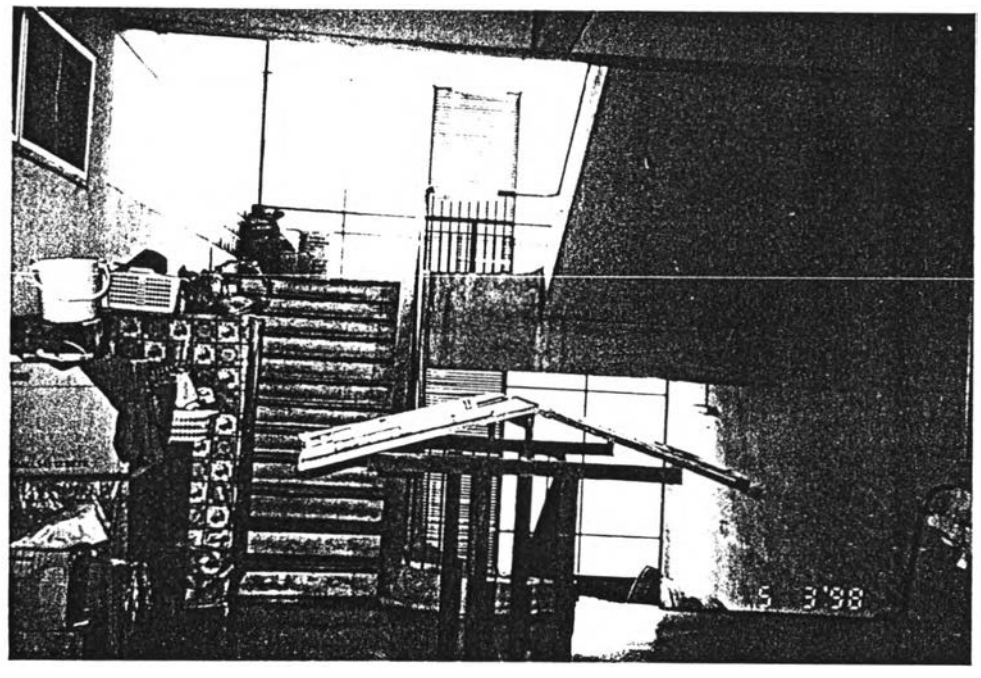

ภาพที่ 3.3 แสดงที่ยืนอ่านหนังสือพิมพ์

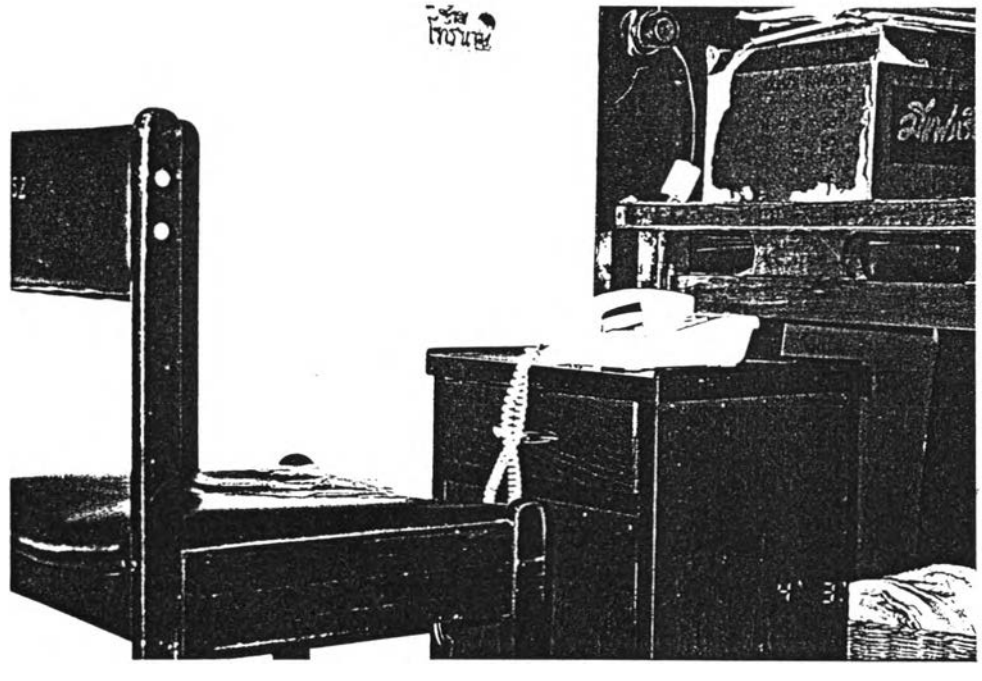

ภาพที่ 3.4 แสดงโต๊ะรับโทรศัพท์

ภาพที่ 3.5 แสดงบริเวณทางเดิน

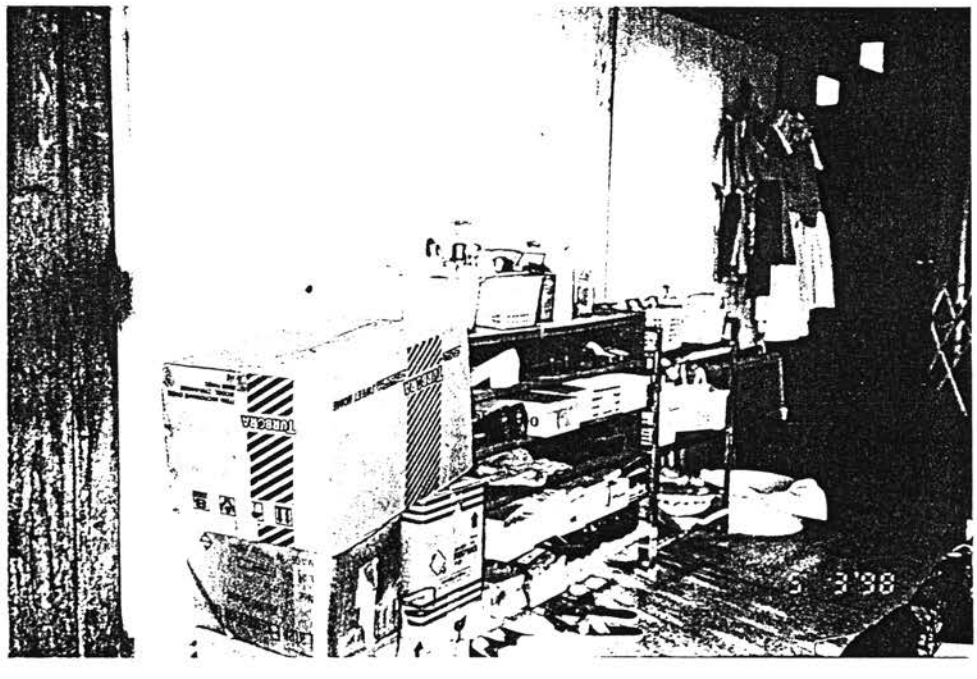

ภาพที่ 3.6 แสดงห้องโถงทางเดิน

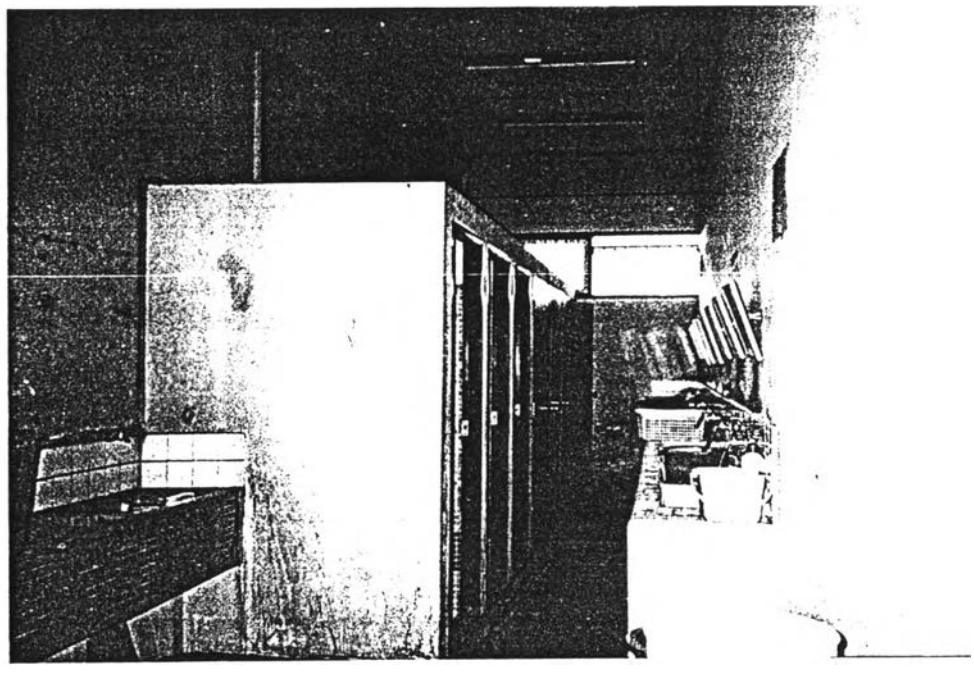

ภาพที่ 3.7 แสดงห้องน้ำ-ห้องส้วม (ห้องรวม)

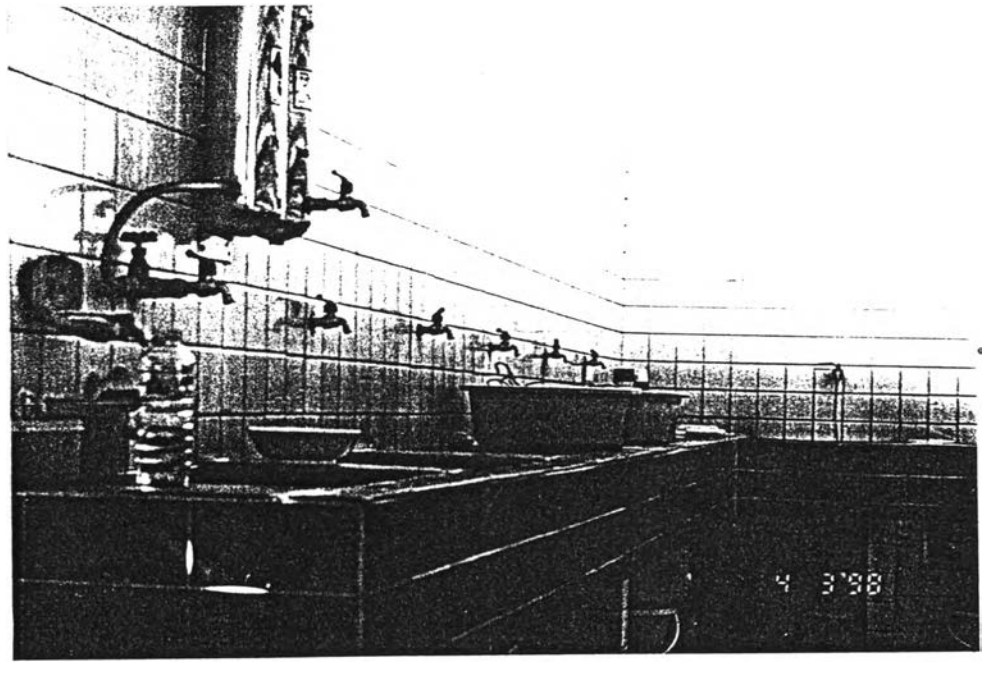

ภาพที่ 3.8 แสดงห้องครัวทำอาหาร

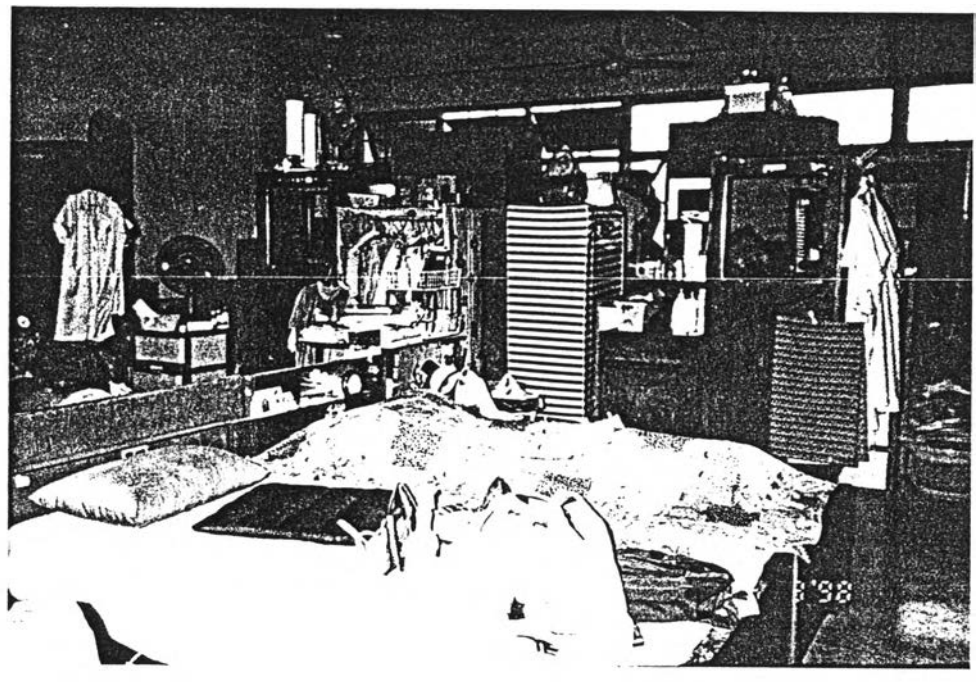

ภาพที่ 3.9 แสดงห้องนอนรวม

ภาพที่ 3.10 แสดงห้องนอนคู่